

maksuja ¹⁾, kiinteistökauppoja ²⁾, Katajanokan kalliosuojan majoitusoikeutta ³⁾, korjaus- ja muutostöitä ⁴⁾, palkka-asioita ja eläkkeitä ⁵⁾, kunnalliskodin Oulunkylän haaraosastojen rakennusten palauttamista kunnalliskodin käyttöön ⁶⁾, maatalous- ja puutarhatuotteiden tukkukauppaa ⁷⁾ sekä osakkeiden merkintää Etelärannan 10:een tulevaan kiinteistöön ⁸⁾.

8. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset

Kiinteistötoimiston maatalousosaston toiminnastaan antama kertomus v:lta 1948 oli seuraavan sisältöinen:

Viranhaltijat. Kun kuuden omassa viljelyksessä olevan tilan aikaisemmin työsopimus-suhteessa olleet työnjohtajat määrättiin v:n 1948 alusta lukien sääntöpalkkaisiksi, oli maatalousosaston palveluksessa seuraavat viranhaltijat: kaupunginagronomi, agronomi A. J. Tamminen, I apulaisagronomi, agronomi J. Kukkonen, II apulaisagronomi, agronomi H. Lappalainen sekä työnjohtajat J. R. Korkman, O. T. Laine, T. A. Merilaita, T. V. Roos, U. N. Vainio ja N. F. Zachrisson.

Toimisto. Toimiston työtavassa ei tapahtunut mainittavampia muutoksia. Kaupunginagronomi valmisti ja esitteli osaston asiat kiinteistölautakunnalle ja maatalousjaostolle sekä antoi lausunnot. Maatalousosastolla oli vähän varsinaisia omia asioita kiinteistölautakunnassa hoidettavanaan, mutta kaupunginagronomin läsnäoloa pidettiin kuitenkin välttämättömänä kiinteistölautakunnan kokouksissa. Kaupunginagronomille kuului myöskin ylin valvonta toimistossa, omassa viljelyksessä olevilla tiloilla ja maanvuokra-alueilla.

I apulaisagronomi johti ja valvoi kaupunginagronomin alaisena maatilojen peltoviljelyksiä ja rakennusasioita, avusti kaupunginagronomia maanvuokraus- ym. asioissa ja hoiti ostot ja myynnit ym. II apulaisagronomi valvoi kotieläintaloutta ja hoiti työntekijöitä koskevat asiat ym. Työnjohtajat jakoivat työt työväelle ja valvoivat töitä, hoitivat tiloilla pidettävän varasto- ja kassakirjanpidon ja huolehtivat tavaralähetyksistä, käteismyynnistä ym.

Kokoukset ja niissä käsitellyt asiat. Kiinteistölautakunnan maa- ja metsätalousjaoston kokouksia oli kaikkiaan 6 ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 78. Lautakunnassa tai sen maa- ja metsätalousjaostossa käsiteltiin 81 osaston asiaa. Sitä vastoin maatalousosaston työntekijäin sairaus- ja tapaturma-avustusta koskevat asiat käsiteltiin osaston omilla kokouksissa.

Maa-alueet. Osaston valvontaan ei joutunut kertomusvuonna mitään uusia alueita. Kuitenkin oma viljelys lisääntyi jonkin verran, kun tonttiosasto luovutti takaisin perunapalstamaita niiden vähäisen kysynnän vuoksi. Lisäksi maatalouskerhoalueet ja yksityisten vuokra-alueet pienenivät. Mutta toisaalta omat viljelykset ja vuokramaat vähenivät mm. asutuksen leviämisen vuoksi ja siksi, että alueita luovutettiin urheilukentiksi ja myöskin toisille laitoksille. Leppävaarassa oli osaston hallinnassa vuoden lopussa enää n. 50 ha maata maanlunastustarkoituksiin tapahtuneiden maa-alueuovutusten jälkeen. Korpaksen eli Haagan alueelta luovutettiin peltoa tiemaaksi yms., joten osaston vuokramiehet menettivät peltoa n. 3 ha. Oulunkylässä pienenivät vuokra-alueet n. 5 ha ja loput otettiin omaan viljelykseen. Tuomarinkylässä omien peltujen pinta-ala väheni n. 45 ha ja Pakilan vuokramaat n. 10 ha. Latoja menetettiin 9 kpl. Muilta tiloilta ei menetetty maata asutukseen. Peltoalat olivat v. 1948 seuraavat:

¹⁾ Kiint. lautak. 19 p. tammik. 92 ja 94 §, 12 p. huhtik. 541 §, 31 p. toukok. 803 §, 2 p. elok. 1 042 § ja 9 p. elok. 1 058 §. — ²⁾ S:n 19 tammik. 96 §, 18 p. toukok. 723 ja 724 §, 24 p. toukok. 756 §, 31 p. toukok. 809 §, 7 p. kesäk. 844 §, 16 p. elok. 1 095 §, 6 p. syysk. 1 180 §, 20 p. syysk. 1 245 §, 27 p. syysk. 1 273 §, 11 p. lokak. 1 358 §, 25 p. lokak. 1 420 §, 1 p. marrask. 1 469 §, 13 p. jouluk. 1 704 § ja 27 p. jouluk. 1 764 §. — ³⁾ S:n 12 p. tammik. 53 § ja 26 p. huhtik. 633 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. tammik. 129 §, 2 p. helmik. 170 §, 1 p. maalisk. 333 §, 8 p. maalisk. 373 §, 22 p. maalisk. 453 §, 5 p. huhtik. 502 §, 3 p. toukok. 661 §, 2 p. elok. 1 032 §, 25 p. lokak. 1 419 § ja 8 p. marrask. 1 506 §. — ⁵⁾ S:n 2 p. helmik. 171 §, 1 p. maalisk. 331 §, 22 p. maalisk. 452 §, 19 p. huhtik. 586 §, 10 p. toukok. 688 § ja 28 p. kesäk. 947 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. huhtik. 508 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. helmik. 216 § ja 20 p. syysk. 1 244 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. lokak. 1 432 §.

Tila	Omassa viljelyksessä, ha	Vakinaisella vuokralla, ha	Tilapäisvuokralla, ha	Yhteensä, ha
Fallkulla	71	6	11	88
Haltiala	163	—	14	177
Herttoniemi	—	47	—	47
Kaarela	—	98	—	98
Korpas	—	124	—	124
Leppävaara	—	128	—	128
Pukinmäki	162	155	26	343
Stansvik	—	15	—	15
Tali	91	34	19	144
Tullisaari	—	15	—	15
Tuomarinkylä	251	8	7	266
Vartiokylä	88	44	18	150
Viikinmäki	—	40	—	40
Yhteensä	826	714	95	1 635

Omassa viljelyksessä olevat maatilat yhteensä olivat edelleen Suomen suurimmat. Muita suurviljelijöitä ei maassamme oikeastaan enää ollutkaan, sillä suurimmat yksityis-tilat, kuten Mommila ja Kytäjä ym. ovat menettäneet pelloistaan 60—70 %. Valtion Jokioinen, pinta-alaltaan n. 600 ha, oli erikoisasetmassa koe- ja jalostusmaatilana. Suurimmat jalostuskarjamme muuttuivat pieniksi. Suurnavetoissa oli enää vain 30—40 eläintä.

Tilapäisvuokrauksiin kuuluivat työväelle perunamaaksi luovutetut alueet, lain mukaan siirtoväelle vuokrattaviksi määrättyt alueet ja muut tilapäisesti vuokralle annetut alueet. Siirtoväelle vuokrattiin avopeltoa 14.5 ha ja heinämaata 31 ha eli yhteensä 45.5 ha.

Peltoviljely. Peltoviljelysmailla viljeltiin erilaisia viljelyskasveja seuraavasti:

	Fallkulla	Haltiala	Pukinmäki	Tali	Tuomarinkylä	Vartio- kylä	Kaikki tilat
Absoluuttiset luvut, ha							
Puutarha	2.47	—	0.80	—	—	0.10	3.37
Kesantona	5.50	9.13	13.39	8.17	19.80	7.46	63.45
Rukiilla	10.00	6.24	9.24	10.20	5.42	3.85	44.95
Syysvehnällä	—	7.31	8.65	—	14.70	3.84	34.50
Kevätvehnällä	7.00	22.51	12.00	7.43	32.25	7.22	88.41
Ohralla	—	22.81	11.31	6.93	27.31	7.31	75.67
Kauralla	15.30	42.40	30.64	23.08	53.07	18.06	182.55
Perunalla	7.00	6.34	7.15	7.52	10.17	5.76	43.94
Juurikasvilla	1.40	—	2.45	2.80	2.40	1.00	10.05
Heinällä	16.80	40.05	47.53	23.11	71.55	27.36	226.40
Laitumena	5.55	—	17.99	1.00	12.44	5.32	42.30
Muilla kasveilla	0.30	6.40	0.80	1.00	2.25	0.30	11.05
Yhteensä	71.32	163.19	161.95	91.24	251.36	87.58	826.64

	Fallkulla,	Haltiala,	Pukinmäki,	Tali,	Tuomarinkylä,	Vartio- kylä,	Kaikki tilat,
Prosenttiluvut							
Puutarha	3.5	—	0.5	—	—	0.1	0.4
Kesantona	7.7	5.6	8.3	9.0	7.9	8.5	7.7
Rukiilla	14.0	3.8	5.7	11.2	2.2	4.4	5.4
Syysvehnällä	—	4.5	5.3	—	5.8	4.4	4.2
Kevätvehnällä	9.8	13.8	7.4	8.1	12.8	8.2	10.7
Ohralla	—	14.0	7.0	7.6	10.9	8.3	9.2
Kauralla	21.4	26.0	18.9	25.3	21.1	20.6	22.1
Perunalla	9.8	3.9	4.4	8.2	4.0	6.6	5.3
Juurikasvilla	2.0	—	1.5	3.1	1.0	1.1	1.2

	Fallkulla	Haltiala	Pukinmäki	Tali	Tuomarinkylä	Vartio- kylä	Kaikki tilat
Prosenttiluvut							
Heinällä	23.6	24.5	29.4	25.3	28.5	31.4	27.4
Laitumena	7.8	—	11.1	1.1	4.9	6.1	5.2
Muilla kasveilla	0.4	3.9	0.5	1.1	0.9	0.3	1.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Peltoviljely oli huomattavasti, yli 50 %, viljavaltaista. Yksistään leipäviljalla oli yli 30 % peltoalasta, mikä oli tuntuvasti yli maamme keskiarvotilaston. Perunan suhteellinen viljelyslaaajuus oli myöskin harvinaisen korkea, n. 5.3 %, kun otetaan huomioon, että oli kysymyksessä suurtilaviljely. Heinän prosentuaalinen osuus peltoalasta oli taas suhteellisen alhainen, vain 27.4 %, mikä oli tuntuvasti pienempi kuin keskimäärin maassamme. Öljykasveja viljeltiin 4 ha:n suuruisella alalla. Kesannon osuus peltoalasta oli myös vain 7.7 %.

Kertomusvuonna viljellyt kasvilajit olivat seuraavat:

Ruis: maatiaistunut Petkus ja Pekka; syysvehnä: Varma; kevätvehnä: Timantti I; ohra: Binder ja Balder, joista viimeksi mainittu oli satoisampi ja panimo-ohraksi hyväksyttynä voittaa yhä enemmän alaa; herne: Konkordia; kaura: Eho, Esa ja Kultasade II; virna: oma vanha unkarilainen kanta; timotei: oma kanta; lanttu: Mustialan ja Bangholman kanta; rehujuurikas: Barres; peruna: Alfa, King Georg, Ruusulehti ja Tammiston aikainen; sekä öljykasvit: Konkurrent sinappi ja kuituöljypellava.

Sopimusviljelyksinä viljeltiin Balder-ohraa, Eho-kauraa ja öljykasveja.

Tärkeimmät kylvöt eri tiloilla olivat seuraavat:

	Fallkulla, kg	Haltiala, kg	Pukinmäki, kg	Tali, kg	Tuomarinkylä, kg	Vartio- kylä, kg	Kaikki tilat, kg
Ruista	1 400	1 080	1 450	1 550	2 150	600	8 230
Syysvehnää	—	1 400	1 750	—	2 500	100	5 750
Kevätvehnää	2 050	7 414	3 850	2 250	9 700	2 468	27 732
Ohraa	—	6 627	2 500	1 650	7 400	1 900	20 077
Kauraa	3 840	11 300	7 450	6 050	13 450	5 021	47 111
Perunaa	22 509	18 860	18 800	21 420	31 700	18 650	131 939

Lisäksi kylvettiin mm. timotein siementä n. 1 700 kg ja puna-apilan siementä n. 450 kg. Hehtaaria kohden kylvettiin seuraavat kilomäärät: ruista 140—200 kg, syysvehnää n. 200 kg, kevätvehnää n. 300 kg, ohraa n. 250 kg ja perunaa n. 3 000 kg. Heinän siemenen sekoituksena käytettiin yleensä n. 5 kg puna-apilaa ja 20 kg timoteita hehtaaria kohden. Kun käytettyyn siemenmäärään vaikutti maan laatu, kasvukunto, ojitus, siemenen itävyys jne., olivat eri tiloilla hehtaaria kohden käytetyt siemenmäärät eri suuria.

Tärkeimpien viljelyskasvien sadot olivat seuraavat:

	Fallkulla	Haltiala	Pukinmäki	Tali	Tuomarinkylä	Vartio- kylä	Kaikki tilat
Kokonaissadot, 1000 kg							
Ruista	26.8	17.0	19.6	24.8	27.4	7.4	123.0
Syysvehnää	—	15.2	30.7	—	46.9	7.9	100.7
Kevätvehnää	18.8	42.5	21.5	11.4	52.4	15.2	161.8
Ohraa	—	68.1	29.2	14.9	68.8	14.7	195.7
Kauraa	30.1	82.7	85.0	58.9	115.1	29.6	401.4
Perunaa	137.8	187.2	180.6	173.0	269.0	145.3	1 092.9
Lanttua	61.0	—	34.2	50.9	51.6	—	197.7
Rehuja	49.4	—	70.2	—	55.2	31.0	205.8
Heinää	36.5	155.9	150.5	100.7	383.4	96.3	923.3

	Fallkulla	Haltiala	Pukinmäki	Tali	Tuomarinkylä	Vartiokylä	Kaikki tilat
Sadot hehtaaria kohden, 1000 kg							
Ruista	2.7	2.7	2.1	2.4	2.4	2.0	2.7
Syysvehnää	—	2.1	3.6	—	3.2	2.1	2.9
Kevätvehnää	2.7	1.9	1.8	1.5	2.1	2.1	2.0
Ohraa	—	3.0	2.6	2.1	2.5	2.0	2.6
Kauraa	2.0	2.0	2.8	2.6	2.2	1.6	2.2
Perunaa	19.7	29.5	25.3	23.0	26.5	27.8	25.2
Lanttua	71.8	—	76.0	33.9	41.3	—	48.8
Rehuja	89.8	—	70.2	—	48.0	31.0	55.6
Heinää	3.2	4.3	3.4	4.6	6.1	4.3	4.6

AIV-rehua valmistettiin n. 180 900 kg, apilan siemeniä saatiin n. 1 200 kg, timotein siemeniä n. 1 950 kg, sinapin siemeniä 1 915 kg, herneitä n. 7 150 kg ja kuituöljypellavaa n. 3 590 kg. Pahnoista poltettiin osa heti, koska niillä ei ollut riittävästi menekkiä.

Myytävät tuotteet saatettiin kaikki hyvään kauppakuntoon ja huomattava osa viljoista myytiin laatu- ja kauppasiemenenä.

Turun maatalousnäyttelyssä saatiin virnasta I palkinto ja 2 II palkintoa sekä sinapista II palkinto.

Sadot olivat kertomusvuonna yleensä hyviä paitsi kevätvehnän ja osittain ohran osalta. Ennätyksellisen suuri oli perunasato. Kuitenkin kaikki omassa viljelyksessä olevat alueet, nim. osa Fallkullan, Talin ja Vartiokylän maista eivät olleet laadultaan eikä muutenkaan viljelyskunniltaan sellaisia maita, että niillä saataisiin kauttaaltaan hyviä satoja. Sitä paitsi näillä alueilla ei voida viljellä vaativampia viljelyskasveja ollenkaan. Sadot olivat laadultaan myös melko hyviä. Kasvitauteja enempää kuin tuholaisiakaan ei ilmennyt mainittavasti, sillä sääsuhteet eivät olleet niille edullisia. Luovutusvelvollisuus ylitettiin huomattavasti ja palkkio ylityksestä oli 690 416 mk.

Lannoitukseen käytetyt lanta- ja väkilannoitusmäärät olivat seuraavat:

	Fallkulla	Haltiala	Pukinmäki	Tali	Tuomarinkylä	Vartiokylä	Kaikki tilat
Kaupunkilantaa,							
krm	126	360	—	450	500	76	1 512
Kotieläinlantaa, krm	478	1 420	1 920	535	1 398	634	6 385
Väkilannoitteita, kg:							
Typpi	5 800	4 448	6 836	4 072	4 424	4 600	30 180
Fosfaatti	18 450	36 050	32 100	41 550	46 770	39 666	214 586
Kali	5 150	7 600	10 400	6 000	6 800	7 200	43 150
Kalkki, kg	37 000	—	21 000	62 000	—	12 000	132 000

Käytetyt lannoitemäärät olivat ennätyksellisen suuret, mikä johtui siitä, että monena sodanjälkeisenä vuonna saatiin väkilannoitteita hyvin niukalti eikä eräitä lajeja ollenkaan. Puhtaanapitolaitoksen toimesta ajettiin kaupunkilanta korvausta vastaan eri tiloilla oleviin lantakuoppiin, mistä se osaston toimesta ajettiin edelleen kesantomaille.

Työntekijät. Osastolla oli kertomusvuonna kaksi kuukausipalkkaista työsopimussuhteessa olevaa apulaistyönjohtajaa, nimittäin V. H. Karvonen Tuomarinkylässä ja A. A. Sundqvist Pukinmäessä. Työntekijöitä oli lokakuun 31 p:nä 1948 seuraavasti:

Tila	Vakinaisia työntekijöitä,			Tilapäisiä työntekijöitä,		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Fallkulla	8	1	9	2	11	13
Haltiala	13	—	13	4	4	8
Pukinmäki	18	6	24	3	4	7
Tali	11	1	12	1	5	6
Tuomarinkylä	21	3	24	5	7	12
Vartiokylä	12	1	13	3	2	5
Yhteensä	83	12	95	18	33	51

Tilapäisiä työntekijöitä tarvittiin varsinkin sadonkorjuun aikana. Sellaisiksi palkattiin vakinaisten työntekijöiden perheenjäseniä ja muita paikkakuntalaisia. Keskitalvella tällaisille päivätyöntekijöille ei ollut sanottavasti työtä tarjottavissa.

Osaston alaisissa töissä oli voimassa kaupungin ja kaupungin maataloustyöntekijäin ja ammattiosaston välinen työehtosopimus. Marraskuun 1 p:nä voimaan tulleen työehtosopimuksen mukaan luovuttiin ns. muonamiesjärjestelmästä, joten maataloustyöntekijät saatettiin lähes samaan asemaan kaupungin muiden työntekijäin kanssa. Muutos oli pikemminkin muodollista laatua, sillä palkka oli aikaisemmin maksettu tuntipalkkana eikä vuosityösopimuksia voitu käyttää.

Kertomusvuoden alussa oli tavallisen maataloustyöntekijän tuntipalkka 53: 50 mk, ammattitaitoa vaativissa töissä 58: 50 mk ja naistryöntekijän palkka vastaavasti 45: 25 mk ja 47: 25 mk. Huhtikuun alusta tuli 5 %:n indeksilisa, minkä mukaisina palkat pysyivät sitten vuoden loppuun saakka. Urakatöitä ei varsinaisissa maataloustöissä voitu mainittavammin järjestää.

Hevoset. Hevosia oli kertomusvuoden lopussa seuraavasti:

Tila	Hevosia		Hevosten työpäiviä	
	Kaikkiaan	100 ha kohden	Hevosta kohden	Ha kohden
Fallkulla	6	8.4	257	21.7
Haltiala	13	8.0	188	15.0
Pukinmäki	15	9.3	190	17.6
Tali	8	8.8	213	18.8
Tuomarinkylä	17	6.8	206	13.9
Vartiokylä	10	11.5	150	17.0
Yhteensä	69	8.3	196	16.4

Varsoja ja nuoria hevosia oli 15. Hevoskanta oli vahva. Kun traktoreita saadaan lisää, vähennetään hevosten lukumäärää.

Edellä olevat työn määrää koskevat luvut hehtaaria kohden olivat tyypillisiä pääasiassa viljanviljelyksessä. Fallkullassa ja Talissa viljeltiin runsaasti työtä vaativia viljelyskasveja, perunaa ja juurikasveja, suhteellisesti enemmän. Keskimäärin oli perunalla ja juurikasveilla 6.5 % viljelyspinta-alasta, Fallkullan osuuden ollessa 11.8 % ja Talin 11.3 %. Avoin peltoala oli myös kokonaisuudessaan mainituilla tiloilla suhteellisesti suurempi kuin muilla.

Nautakarja. Karja oli Ay-rotua. Tuomarinkylässä oli kertomusvuonna vielä 4—5 LSK-eläintä, mitä rotua tilan karja aikoinaan oli yksinomaan. Haltialassa ei ollut karjaa ja Talissa oli vain 3—4 lehmää oman väen maidon saantia varten.

Karjan lukumäärä, rehunkäyttö ja tuotanto keskimäärin tarkastusvuonna 1947/48 käyvät ilmi seuraavasta:

Tila	Lehmien luku	Rehuyksiköitä	Maitoa, kg	Rasva-%	Rasvaa, kg
Fallkulla	8.6	2 932	3 498	4.2	147
Pukinmäki	38.6	2 785	3 332	4.4	146
Tuomarinkylä	34.9	2 959	3 481	4.1	141
Vartiokylä	8.2	2 896	3 500	4.3	152

Eri rehulajien käyttö tarkastusvuonna oli koko karjan keskimäärään verraten prosentteissa seuraava:

Rehulaji	Fallkulla	Pukinmäki	Tuomarinkylä	Vartiokylä
Öljyväkirehuja	5.0	6.7	4.7	3.4
Muita väkirehuja	13.9	24.2	19.3	15.3
Korsirehuja	22.2	27.4	28.5	18.7
Tuorehuja	27.1	8.5	16.8	28.4
Laidunta	31.8	33.2	30.7	34.2

Karjatilojen, Talia lukuunottamatta, viljelysala oli v. 1948 yhteensä 572 ha. Tarkastusvuonna 1947/48 oli karjatilojen lehmäluku 90.^s eli 15.^s lehmää 100 viljeltyä ha kohden. Lehmien keskituotanto oli 3 423 kg maitoa. Rasvaa saatiin 145 kg rasvaprosentin ollessa 4.2. Hehtaaria kohden tuotettiin maitoa 540 kg ja rasvaa 23 kg. Maidontuotanto hehtaaria kohden oli eri tiloilla seuraava: Fallkullassa 424 kg, Pukinmäessä 795 kg, Tuomarinkylässä 484 kg ja Vartiokylässä 326 kg. Tuloksia voidaan pitää jo hyvinä. Vertailun vuoksi esitetään tuotantoa koskevat tiedot tarkastusvuodelta 1946/47:

Tila	Maitoa, kg	Rasva- %	Rasvaa, kg	Tila	Maitoa, kg	Rasva- %	Rasvaa, kg
Fallkulla	3 146	4.2	131	Tuomarinkylä ...	3 210	4.0	128
Pukinmäki	3 176	4.2	133	Vartiokylä	3 449	4.1	140

Öljyväkirehun saannin helpotuttua tätä rehua voitiin käyttää runsaammin kuin edellisenä vuonna ja siten järjestää ruokinta paremmaksi. Fallkullassa ja Vartiokylässä oli hyvä tuoreruokinta, kun taas Pukinmäessä silloisten säilörehurakenteiden puutteellisuuden vuoksi AIV-rehun valmistus jäi vähäiseksi väkirehun käytön noustessa.

Kertomusvuonna osasto liittyi jäseneksi Uudenmaan keinosiemenyhdistykseen Fallkullan ja Vartiokylän karjojen osalta ja näiltä tiloilta hävitettiin sonnit. Kun sonnin ylläpitokustannus nousi vuosittain n. 50 000 mk:aan, muodosti se pienissä karjoissa huomattavan kustannuserän lehmää kohden. Yhdistyksen vuosimaksuun, mikä v. 1948 oli 1 200 mk lehmää kohden, sisältyi enintään kolme käsittelyä, tiineystarkastus ja mahdollinen mahoushoito. Kun yhdistyksellä oli arvokkaat siitossonnit, voidaan karjojen jalostuksellisen tason odottaa nousevan.

Talin sikala. Talin sikalassa oli kertomusvuoden alussa 1 karju ja vuoden lopussa samaten 1, emakoita vastaavasti 19 ja 22, lihotussikoja 7 ja 55 sekä porsaita 10 ja 13.

Siat olivat Yorkshiretyyppisiä ja polveutuivat Herttoniemen vanhasta kannasta. Karjut hankittiin aina tunnetuista siitossikaloista. Porsaita syntyi vuoden aikana 392 ja keskimääräinen porsasluku emakkoa kohden oli 9—11, mitä tulosta on pidettävä tyydyttävänä. Emakoista oli 3 yli 13 kertaa porsinutta sekä 6 1—2 kertaa porsinutta.

Ruokinnassa käytettiin jäteviljaa, säilöperunaa sekä Helsingin työväen yhdistyksen ruokalasta ostettuja keittiöjätteitä. Kertomusvuonna valmistettiin emakoita varten vähän AIV-rehua.

Traktorit. Kaikki maatalousosaston omistamat 8 traktoria olivat vanhoja ja vaativat huomattavia korjauskustannuksia. Ensimmäinen kumipyöräinen Fordson Major traktori ostettiin ostoluvalla Tuomarinkylään. Traktorien työtuntimäärät olivat seuraavat: Fallkullassa 592, Haltialassa 885, Pukinmäessä 1 323, Talissa 616, Tuomarinkylässä 1 617 ja Vartiokylässä 493, yhteensä 5 526 työtuntia.

Traktorityötuntimääriä voidaan pitää tyydyttävinä, kun otetaan huomioon, että monet korjaukset kiireisinäkin työaikoina vähensivät traktorien käyttömahdollisuuksia.

Kuorma-autoja maatalousosastolla oli vain 1 Vartiokylässä. Sen vuotuinen työtuntimäärä oli 1 924.5 t, joten se oli miltei aina ajossa. Auto oli jo vanha ja sen korjauskustannukset olivat melkoiset. Vieraita autoja oli myöskin käytössä.

Rakennukset. Korjauksia suoritettiin jatkuvasti kaikilla tiloilla. Perusteellisesti korjattiin muutamia työväen asunorakennuksia ja useita peltolatoja. Kun kunnollisia maaliitarpeita alettiin saada, maalattiin sisältä useita työntekijäin asuntoja ja muutamia rakennuksia ulkopuoleltakin. Fallkullan tilalle rakennettiin navettarakennuksen yhteyteen sementtitiilinen painorehutorni.

Yleinen maataloustilanteen kehitys. Pahnatavaran menekki heikkeni huomattavasti kertomusvuonna edellisiin vuosiin verraten. Yleinen elintarviketilanne parani tuntuvasti syksyllä 1948, mistä oli näkyvimpänä seurauksena sianlihan hinnan aleneminen alle tuotantokustannusten. Puutarhatuotteiden hinnat pysyttelivät myöskin alhaisina lisääntyneen tarjonnan johdosta. Vain viljan ja maataloustuotteiden hinnat olivat enää säännöstellettyjä. Hintasäännöstely puolestaan merkitsi maatalousosaston kohdalla selvästi peltoviljelyn kannattavuutta ja aiheutti huomattavaa karsintaa sekä karja- että sikataloudessa. Heinän menekki, joka v. 1947 oli loistava, supistui huomattavasti samalla kun hinnat laskivat, joskin ne pysyivät vielä tuotantokustannusten yläpuolella.

Myynti. Leipävilja myytiin pääasiassa kauppamylyille ja siemenvilja suurliikkeille, perunat, juurikasvit ja puutarhatuotteet pääasiassa kaupungin laitoksille, eniten poliisilaitokselle, ja suurin osa yksityisille tarvitsijoille. Maito myytiin pääasiassa Osuusliike Elannolle ja eläimet Karjakunta nimiselle toiminimelle. Oma työväki sai ostaa tiloilta tarvitsemansa viljatuotteet ja maidon sekä polttopuut.

Taloudelliset tulokset. Rahatoimisto hoiti entiseen tapaan sekä kameraalisen kirjanpidon että liikekirjanpidon. Maatalousosaston toimistossa ja omassa viljelyksessä olevilla tiloilla oli oma kassakirjanpito, varasto- ja työkirjanpito. Inventointi suoritettiin vuoden vaihteessa omin voimin entiseen tapaan revisorin ollessa osittain mukana. Kaupunginvaltuuston valitsemat tarkastajat suorittivat tavannukaisesti tarkastuksensa. Laskutus suoritettiin toimistosta käsin, missä myöskin hyväksyttiin laskut maksettaviksi. Liiketoiminta tapahtui pääasiassa muutamien suurliikkeiden ja erikoisliikkeiden kanssa.

Kiinteistötoimiston maatalousosaston hoidossa ja valvonnassa olevien maa-alueiden puhdas voitto (+) tai tappio (—) v. 1944—48 oli seuraava:

Tila	Maatalous-		Rakennus-		Peltohehtaaria kohden	
	desta, mk	Maanvuok- rauksesta, mk	ten vuok- rauksesta, mk	Yhteensä, mk	Maatalou- desta, mk	Maanvuok- rauksesta, mk
Fallkulla	— 248 465	+ 191 593	— 304 917	— 361 789	— 3 528	+ 11 470
Haltiala	+ 2 073 082	+ 210 674	— 13 434	+ 2 270 322	+ 12 718	+ 15 000
Pukinmäki	— 224 124	+ 1 152 622	— 105 800	+ 822 698	— 1 384	+ 6 370
Tali	+ 173 750	+ 295 967	— 146 023	+ 615 740	+ 1 909	+ 5 584
Tuomarinkylä ...	2 859 060	+ 369 567	— 48 415	+ 3 180 212	+ 11 391	+ 24 638
Vartiokylä	— 300 617	+ 425 234	— 3 368	+ 121 249	— 3 409	+ 6 859
Herttoniemi	—	+ 251 427	— 371 532	— 120 105	—	+ 5 349
Kaarela	—	+ 234 698	— 5 156	+ 229 542	—	+ 2 303
Korpas	—	+ 363 482	— 10 616	+ 374 098	—	+ 2 931
Leppävaara	—	+ 364 324	— 69 128	+ 295 196	—	+ 2 848
Stansvik	—	— 25 934	— 66 684	— 92 618	—	— 1 729
Tullisaari	—	+ 28 796	— 48 361	— 19 565	—	+ 1 600
Viikinmäki	—	+ 125 930	— 7 079	+ 118 851	—	+ 3 148
Yhteensä	+ 4 332 686	+ 3 988 380	— 887 235	+ 7 433 831	+ 4 309	+ 4 880
1947	+ 7 817 679	+ 3 094 528	+ 215 155	+ 11 127 362	+ 9 499	+ 3 680
1946	+ 7 974 986	+ 2 768 968	+ 218 218	+ 10 962 172	+ 9 785	+ 2 921
1945	+ 4 988 826	+ 1 548 046	+ 197 736	+ 6 734 607	+ 5 781	+ 1 496
1944	+ 2 984 115	+ 685 008	+ 171 681	+ 3 840 804	+ 2 725	+ 809
Keskimäärin v. 1944—48	+ 5 619 658	+ 2 416 986	— 16 889	+ 8 019 755	+ 6 420	+ 2 757

Laskelmassa on otettu menoihin myöskin kaikki toimistomenot, agronomien palkat ja osa kiinteistötoimiston hallintomenoista (v. 1948 21 610 mk) sekä vielä poistojakin.

Maatalouden puhdas tuotto osoitti selvää edellisiin vuosiin verraten, mikä johtui pääasiassa yleisen maatalouden konjunktuuritilanteen heikkenemisestä. Maanvuokrauksesta tulot sen sijaan vielä nousivat. Rakennusten kunnostamiseen uhrattiin monen vuoden päästä enemmän kuin mitä niiden säännöstellyt vuokratulot olivat. Tämä oli kuitenkin välttämätöntä syystä, että työväen asuinrakennukset sotavuosien jälkeen tosiaan tarvitsivat ja tarvitsevat edelleenkin perusteellista kunnostamista.

Maatalousosaston menot v. 1948 käyvät ilmi seuraavasta taulukosta:

Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto

Menoerä	Määrärahat yhteensä, mk	Menot tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Sääntöpalkkaiset virat	1 124 605	1 124 605	—
Vuokra (toimisto) tilityserä	18 000	18 000	—
Lämpö » »	24 000	24 000	—
Valaistus » »	9 000	10 463	— 1 463
Siivoaminen » »	15 000	15 000	—
Yhteensä	1 190 605	1 192 068	— 1 463

Maatalousosasto	Määrärahat yhteensä, mk	Menot tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (-), mk
Sääntöpalkkaiset virat	1 530 060	1 530 060	—
Tilapäistä työvoimaa	15 298 612	15 298 612	—
Työpalkat	6 500 000	5 586 794	+ 913 206
Puhtaanapito	60 000	105 669	— 45 669
Kaluston hankinta	2 420 000	1 202 559	+ 1 217 440
Kaluston kunnossapito	1 300 000	1 615 112	— 315 111
Tarverahat	105 000	101 523	+ 3 477
Läkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	50 000	111 966	— 61 966
Tallit	4 710 000	2 774 938	+ 1 935 062
Naivetat ja sikala	8 275 000	4 964 034	+ 3 310 966
Maanviljelys	7 830 000	7 124 076	+ 705 924
Verot ja vakuutusmaksut.....	150 000	150 544	— 544
Rakennukset	3 575 000	4 754 604	— 1 179 604
Yhteensä	51 803 672	45 320 491	+ 6 483 181
Kaikkiaan	52 994 277	46 512 559	+ 6 481 718

Maatalousosaston tulot arvioitiin talousarvion mukaan yhteensä 50 953 000 mk:ksi, josta tulot maatalousosaston hoitamista tiloista arvioitiin 50 153 000 mk:ksi ja vuokralle annettujen tilojen vuokramaksut 800 000 mk:ksi. Todelliset tulot tilien mukaan olivat vastaavasti 52 929 189 mk, 51 313 233 mk ja 1 615 956 mk.

Kameraalisen kirjanpidon ylijäämä oli 7 608 698 mk, mikä erosi vain n. 200 000 mk:lla puhtaan tuoton määrästä. Ero johtunee kalustopääoman vastaavasta muutoksesta.

V:n 1948 tulosta arvosteltaessa on otettava huomioon, että inflatio ei jatkunut entiseen tapaan, ja että talouselämä osoitti vakaantumisen merkkejä, jolloin maatalous menetti sen edullisen asemansa, mikä sillä oli sotavuosina muiden elinkeinojen rinnalla.

Kaupungin geodeetin antama toimintakertomus v:lta 1948 oli seuraavan sisältöinen:

Kaupunkimittaustalon henkilökunnan muodostivat kaupungingeodeetti, apulaisgeodeetti, 4 insinööriä, 7 vakinaista mittausteknikkoa, kiinteistöluetteloita hoitaja, 1 laskija, 5 vakinaista kartoittajaa, 1 ylimääräinen kartoittaja, 8 vakinaista piirtäjää, 1 tilapäinen piirtäjä, 1 toimistonhoitaja, 2 tilapäistä toimistoapulaista ja 1 vahtimestari.

Kaupungingeodeetille kuuluvista tontinmittaajan ja tonttikirjanpitäjän tehtävistä on mainittava seuraavat työt ja toimitukset:

Tontinmittauksia	88 kpl	Vuokra-alueita paalutettu	48 kpl
Kivijalkakatselmuksia	83 »	Lohkomistoimituksia varten paalutettu alueita	3 »
Tontinrajojen tarkistuksia	28 »	Paalutettu katuja, teitä tai niiden osia	10.5 km
Rakennusalan paalutuksia ym. toimituksia	121 »	Annettu otteita ja todistuksia ...	421 kpl
Tonttikartan ja mittauskirjan jäljennöksiä, joista kaupungille 4 kpl	154 »	Lähetetty kirjelmiä maistraatille ym.	70 »
Karttaotteita tai -jäljennöksiä joista kaupungille 118 kpl	722 »	Tehty tonttijakokarttoja	16 »
Asemakaavan tai rakennussuunnitelman mukaisia kortteleita paalutettu	13 »		

Kolmiomittausta varten rakennettiin uusia kolmiomittaustorneja 22, pyramiideja 5 ja tavallisia maapisteitä 32. Kolmiomittauksen kulmahavaintoja suoritettiin 93 pisteellä. Koordinaatit laskettiin 35 uudelle ja 27 vanhalle pisteelle.

Uusia tarkkavaakituspisteitä rakennettiin 36 ja niille määrättiin korkeudet.

Monikulmiomittaus-, kartoitus- ja vaakitustyöt selviävät alla olevasta luettelosta:

Mittausalue	M o n i k u l m i o m i t t a u s		
	Rakennettu uusia pis- teitä, kpl	Suoritettu kulmahavain- toja, kpl	Mitattu sivuja, m
Herttoniemi	22	22	2 230
Jollas.....	123	123	10 170
Kaarela.....	—	48	5 500
Kanta-Helsinki, pönttöpisteitä	67	617	50 000
» haarukkapisteitä	400		
Kulosaari	13	13	1 350
Kuusisaari	—	32	3 600
Laajasalo	6	6	1 140
Lehtisaari	23	23	2 900
Malmin kartano	—	52	8 600
Oulunkylä—Pakila—Tuomarinkylä	63	100	8 700
	Yhteensä	717	1 036
			94 190

Alue	Yksityis- kohtainen mittaus, ha	Pinta- vaakitus, ha	Alue	Yksityis- kohtainen mittaus, ha	Pinta- vaakitus, ha
Jollas	70	70	Malmin kartano	280	280
Kulosaari	16	16	Oulunkylä—Pakila— Tuomarinkylä	24	4
Kuusisaari	40	40	Tikkurila	4	4
Laajasalo	5	5			
			Yhteensä	439	419

Täydennysmittauksia suoritettiin Kanta-Helsingissä, Malmi—Tapanilassa, Herttoniemessä, Talissa ja Kaarelassa.

Sisätöinä laskettiin koordinaatit 1 005 monikulmiopisteelle.

Uudismittausten perusteella piirrettiin karttoja 1 : 500 202 ha ja 1 : 2000 580 ha. Täydennysmittausten perusteella karttoja täydennettiin ja osittain uusittiin 1 : 500 650 ha.

Maaperätutkimuksia suoritettiin Malmilla 120 pisteellä ja Tapanilassa 288 pisteellä.

Kiinteistöluetteloa täydennettiin varsinkin rakennusliitteiden osalta. Kiinteistöluettelon puhtaaksikirjoittaminen päälehtien kohdalta suoritettiin loppuun.

Helsingin yleiskartasta 1 : 10000 ilmestyi 7 uutta karttallehteä, joten koko painos saatiin valmiiksi.

Helsingin keskustasta piirrettiin ja ilmestyi painosta uusi kolmivärinen ns. pieni matkailijakartta.

Kaupungin alueella suoritettavia maanjakotoimituksia, joissa kaupunkimittausosastolla oli edustaja saapuvilla oli yhteensä 68.

Helsingin kaupungin kunnallisten työväenasuntojen hoidosta v. 1948 annettiin seuraava kertomus:

Rakennusten sisä- ja ulkokorjauksia suoritettiin verrattain runsaasti. Asuntojen täydellinen sisäkorjaus suoritettiin 195 asunnossa ja osittainen 11 asunnossa. Kuuden rakennuksen vesikatot uusittiin, useiden vesikattojen uusimistöiden siirtyessä seuraavaan vuoteen. Aikaisemmin välttämättömäksi havaittu sekä kertomusvuonna aloitettu eräiden taloryhmien sähköjohtojen korjaus- ja uusimistöjä jäi tarvikkeiden puutteessa kesken ja siirtyi seuraavaan vuoteen.

Huoneistojen lukumäärään ja vuokriin nähden ei tapahtunut muutoksia.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee kunnallisten työväenasuntojen huoneistojen sekä niissä asuvien henkilöiden lukumäärä v:n 1948 lopussa:

	Huoneis- toja	Huo- neita	Niissä asuvia henkilöitä kaikkiaan huonetta kohden	
Asuntoryhmä				
Hietaniemenkatu 5—13	68	79	195	2.4
Kirstinkatu 16	40	44	133	3.0
Somerontie 4—12	124	130	435	3.3
Kangasalan tie 13—19	239	240	806	3.3
Karstulantie I—XXI	333	500	1 268	2.5
Mäkelänkatu 37—43	87	175	364	2.0
Sammattintie 9—11	48	72	173	2.4
Kaikki asunnot	939	1 240	3 374	2.7

Asuinhuoneistojen lisäksi oli 5 myymälähuoneistoa ja yksi toimistohuoneisto, jossa sijaisi kunnallisten työväenasuntojen konttori.

Kertomusvuoden menoarvioon oli kunnallisia työväenasuntoja varten merkitty 6 280 840 mk, johon vuoden kuluessa myönnettiin lisämäärärahaa 1 099 165 mk. Määrärahojen käyttö ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Määrärahat, talousarvion mukaan, mk	Lisämäärä- rahat, mk	Yhteensä, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahan sästö (+) tai ylitys (—), mk
Talousarvion momenttiniemi					
Sääntöpalkkaiset virat	872 760	512 457	1 385 217	1 385 217	—
Tilapäistä työvoimaa	265 080	214 460	479 540	479 540	—
Kesälomasijaiset	81 400	21 848	103 248	103 248	—
Vuokrat	132 200	50 400	182 600	186 800	— 4 200
Lämpö	126 400	—	126 400	125 004	+ 1 396
Valaistus	125 000	—	125 000	124 147	+ 853
Siivoaminen	10 000	—	10 000	9 230	+ 770
Vedenkulutus	318 000	300 000	618 000	582 124	+ 35 876
Puhtaanapito	770 000	—	770 000	630 877	+ 139 123
Kaluston hankinta	20 000	—	20 000	28 496	— 8 496
Kaluston kunnossapito	20 000	—	20 000	2 321	+ 17 679
Kasvatustoiminta	40 000	—	40 000	39 999	+ 1
Korjaukset	3 500 000	—	3 500 000	3 498 384	+ 1 616
Yhteensä	6 280 840	1 099 165	7 380 005	7 195 387	184 618

Eri asuntoryhmien kesken kustannukset jakaantuivat seuraavasti¹⁾:

Asuntoryhmä	Mk	Asuntoryhmä	Mk
Hietaniemenkatu 5—13	721 613	Sammattintie 9—11	334 896
Kirstinkatu 16	351 138	Kangasalan tie 11, isännöitsi- jän asunto	59 170
Somerontie 4—12	690 120	Yhteensä	6 701 618
Kangasalan tie 13—19	1 376 708	Kerhohuoneisto	494 369
Karstulantie I—XXI	1 857 716	Kaikkiaan	7 195 387
Mäkelänkatu 37—43	1 309 657		

Vuokrasaatavia oli edellisestä vuodesta siirtynyt jääminä 10 733 mk. Kertomusvuoden vuokratulo arvioitiin 4 382 508 mk:ksi. Vapaina olleista huoneistoista aiheutui tappiota 1 638 mk. V:een 1949 siirrettiin jäämiä 9 109 mk. Nettovuokratulot olivat 4 419 782 mk, josta asuinhuoneistoista oli 4 378 752 mk, kerhohuoneistosta 6 600 mk ja isännöitsijän maksama vuokra 34 430 mk.

¹⁾ Määrä osoittaa vuosikuluja, lukuunottamatta rakennusten ulkokorjauksista johtuvia menoja, 5 932 740 mk, jotka esiintyvät rakennustoimiston talousarviossa. Määrään ei myöskään sisälly rakennuksiin kiinnitetyn pääoman korkoja eikä kuoletuksia.